

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA DOAMNEL, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul post

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea II*: Societatea „Dacia-România” cu Maria Helvig și alții. — C. Albulescu cu Ministerul public.

Curtea de apel din București, secțiunea I: Teodora D. Petculescu cu Cornelia I. Cioeolu.

Tribunalul Ilfov, secțiunea III: Dimitrie și Maria Rodoteanu cu Eugenia P. Gheorghiu. — Observațiune de S. R.

JURISPRUDENȚA STRAINA. — *Tribunalul din Paris*. — Observațiune de D. Alexandrescu.

Bibliografie.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA II

Audiența dela 9 Ianuarie 1913

Președinta d-lui M. Iulian, președinte

Societatea „Dacia-România” cu Maria Helvig și alții

POPRIRE. — VALIDARE. — TERȚIU POPRI. — SUMĂ DEPUȘĂ LA CASA DE DEPUNERI. — ART. 460 ȘI 463 PR. CIV.

Validarea unei popriri nefiind altceva decât confirmarea judecătorească că poprirea a fost încuviințată în conformitate cu legea, tribunalul cu drept cuvânt a validat poprirea în mâna terțiului poprit, iar nu asupra Casei de depuneri, deținătoarea ulterioară a sumelor poprite, întrucât depunerea valorilor poprite la Casa de depuneri, autorizată de tribunal în baza art. 463 pr. civ.

nu exclude calitatea terțiului poprit de debitor al debitorului creditorului poprit, efectul acestei autorizări nefiind altul decât ca terțiul poprit să nu poată a mai fi condamnat odată cu validarea popriri și la plata sumei poprite.

În asemenea condițiuni, temerea terțiului poprit că va fi expus să plătească încă odată suma depusă fiind exclusă, recursul făcut pe acest motiv, urmează a fi respins ca fiind lipsit de interes.

No. 4. — Respins recursul făcut de societatea „Dacia-Română” contra sentinței tribunalului Roman No. 365 din 1912 în proces cu Maria Helvig, Anton Stefan Kuchzabinski, Maria Eugenia Kuchzabinski și căpitan Th. Gheorghiu.

S'a citit raportul făcut în cauză de d-l consilier G. Stoicescu; s'a ascultat d-l advocat M. Cristea în deosebita motivului de casare, în lipsa intimațiilor.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

« Violarea art. 460 și 463 al a cod. de procedură civilă, eroare grosieră asupra declarațiilor făcute de societatea de asigurare „Dacia-România” înaintea tribunalului Roman, în ședință, când s'a pronunțat sentința ce atacăm cu recurs, denaturarea declarațiilor societății. În ședința dela 24 Septembrie 1912 când a fost pronunțată sentința ce atacăm cu recurs, am declarat cu suma de lei 5000 ce societatea evusese să dea moștenitorilor defunctului Iulius Helvig din lichidarea poliței de asigurare No. 1032 „Patria”, am depus-o la casa de depuneri cu recipisa No. 53766 din 1912: aceasta pe baza dispozițiunii luate de însuși tribunalul Roman prin jurnal No. 5011 din 1912 dat în conformitate cu art. 463

al. a din codul procedurii civile și că recipisa a fost depusă chiar la tribunalul Roman. Societatea a declarat totodată în toate popriile existente. Așa fiind, societatea nu mai deține nimic pe comptul moștenitorilor defunctului Iulius Helvig și deci în conformitate cu art. 460 din codul procedurii civile nu se mai putea validă poprirea făcută de d-l căpitan Th. Gheorghiu în mâinile societății.

«Totuși, tribunalul numai printr'o eroare fundamentală sau prin denaturarea declarațiilor de mai sus constată că societatea ar fi recunoscut că deține sumele convenite moștenitorilor defunctului Iulius Helvig și în consecință validează în parte în mâinile societății poprirea făcută de d-l căpitan Th. Gheorghiu în loc de a face validarea în mâinile casei de depuneri și asupra recipisei depusă la tribunal.»

Având în vedere că prin sentința supusă recursului tribunalul a validat, în parte, în mâinile societății de asigurare «Dacia-România», recurenta de azi, poprirea făcută de căpitan Th. Gheorghiu care era subrogat în drepturile Mariei Helvig, creditoarea soților Anton și Maria Kuchzabinski asupra unei polițe de asigurare în valoare de 5000 lei datorită debitorilor în calitate de moștenitori ai defunctului Iulius Helvig;

Având în vedere că societatea recurentă prin motivul de casare susține că valorile poprite au fost depuse la casa de consemnație după autorizația dată chiar de către tribunal, conform art. 463 al. a din procedura civilă, astfel că societatea nu mai deținea nici o sumă derivând din acea poliță de asigurare și deci în conformitate cu art. 460 din procedura civilă nu se mai putea validă poprirea în mâinile societății, ci în mâinile casei de depuneri și asupra recipisei depusă la tribunal, societatea este expusă să plătească încă odată suma depusă.

Considerând că validarea unei popriri nefiind altceva de cât confirmarea judecătorească că poprirea a fost încuviințată în conformitate cu legea, tribunalul cu drept cuvânt a validat poprirea în mâinile societății, care era terțiul poprit, iar nu asupra casei de depuneri, deținătoarea ulterioară a sumelor poprite;

Că, depunerea valorilor poprite la casa de depuneri autorizată de tribunal în baza art. 463 din procedura civilă nu exclude calitatea terțiului poprit de debitor al debitorului creditorului popritor; efectul acestei autorizări de depunere, nu este altul de cât ca terțiul poprit să nu poată a mai fi condamnat odată cu validarea poprirei și la plata sumei poprite, ceia ce a și făcut tribunalul în speță;

Că, în asemenea condiții, temerea societății că

va fi expusă să plătească încă odată suma depusă, fiind exclusă, recursul de față devine lipsit de interes și ca atare urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge.

SECȚIUNEA II

Audiența dela 14 Ianuarie 1913

Președinta d-lui M. Iulian, președinte

C. Albulescu cu Ministerul public

FALS (DELICT DE). — FALS IN ACTE PUBLICE. — ART. 125 și 127 COD. PENAL.

Pentru ca art. 125 cod. penal să și poată avea aplicarea, trebuie ca pe lângă elementele generale care constituiesc delictul de fals, să se mai constate că falșul a fost făcut în vre un act autentic sau public ori în vre un act de comerț sau de bancă.

Prin urmare, când instanța de fond a condamnat pe recurent pe temeiul art. 125 cod. penal, fără să constate că polița falsificată avea caracterul unui înscris comercial, fie prin natura lui, fie prin calitatea semnăturilor, ea violează acest text de lege dând și o hotărâre nemotivată.

No. 55. — Casată, în urma recursului făcut de Constantin Albulescu, decizia Curții de apel Craiova, secția I No. 301 din 1912.

S'au ascultat d-l avocat Al. Stănciulescu, pentru recurent, în dezvoltarea motivelor de casare; D-l procuror M. Vidrașcu în concluziuni pentru respingere.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare :

«Violarea și greșita aplicare a art. 125 din codul penal, nemotivare și exces de putere.

«Atât tribunalul cât și Curtea, care confirmă în totul sentința tribunalului, îmi aplică pedeapsa prevăzută de art. 125 cod. penal fără să motiveze întru nimic dacă acest articol era aplicabil în cazul meu.

«Art. 125 codul penal enunțată în mod limitativ cazurile de față prevăzute de el, adică falșul în acte publice, în acte autentice, de comerț și de bancă; în afară de aceste cazuri nu mai poate fi altul fiind că toate celelalte trec sub prevederile art. 127 cod. penal.

«Curtea și tribunalul nu motivează și nu arată întru nimic sub care din aceste patru cazuri trebuie trecut faptul ce ni se impută. Dacă ar fi analizat faptul și ar fi motivat, în nici un caz nu ar fi ajuns să-mi aplice art. 125, ci cel mult dacă ar fi putut să-mi aplice art. 127, fiind-că actul incriminat nu e prevăzut de nici unul din cazurile enunțate la art. 125. În adevăr, polița ce

se pretinde că aş fi falsificat nu este nici act public, nici act autentic, nici act de comerţ şi nici bilet de bancă; ea este un simplu act privat şi dacă faptul de fals ar fi fost în adevăr dovedit, în nici un caz nu s'ar fi putut aplica art. 125, ci art. 127 cod. penal, care prevede o pedeapsă mai mică.

«Poliţa în cauză nu este nici semnată de un comerciant, ci mai mult încă fiind dată în alb, fără să aibă complectată nici o dată ci numai semnătura reclamantului, ea chiar după codul de comerţ este nulă şi fără nici un efect.

«Dacă Curtea şi tribunalul ar fi avut în vedere aceste lucruri, soluţiunea procesului eră a fi alta».

Având în vedere că prin deciziunea supusă recurşului, recurentul este condamnat în temeiul art. 125 din codul penal pentru faptul că fiind rugat de locuitorul C. M. Stelea să-i preschimbe o poliţă de 400 lei ce o avea la banca „Serviciul“ în care scop a şi primit o altă poliţă în sumă de lei 350 subscrisă de acel locuitor şi girată de N. Stelescu, cum şi suma de 60 lei reprezentând 50 lei din capital şi 10 lei dobânzi, dânsul n'a preschimbat poliţa, din care cauză banca a acţionat în judecată pe debitor, în schimb însă a înaintat băncii o altă poliţă în alb pentru suma de 380 lei în care a scris formula „bun şi aprobat“ pentru această sumă, imitând iscălitura semnatarilor după acea poliţă;

Considerând că, pe lângă elementele generale care constituie delictul de fals, pentru aplicarea art. 125 cod. penal, se cere ca falsul să se fi făcut în vre un act autentic sau public, sau într'un înscris de comerţ sau de bancă, spre deosebire de art. 127 cod. penal care prevede falsificarea de înscrisuri particulare;

Considerând că, în speţă, instanţa de fond se mărgineşte a enunţa circumstanţele materiale ale faptului, fără să sonstate caracterul falsului imputat recurentului şi să specifice dacă el constituie vre unul din falsurile prevăzute de art. 127 pentru ca astfel calificarea dată faptului să fie completă;

Considerând că, de altă parte, din circumstanţele enunţate prin deciziunea atacată nu rezultă că poliţa falsificată ar avea caracterul unui înscris comercial, fie prin natura lui, fie prin calitatea semnatarilor;

Considerând dar că instanţa de fond condannând pe recurent pentru faptul ast-fel cum este constatat de dânsa pe temeiul art 125 cod. penal, a violat şi aplicat greşit acest text de lege pronunţând în acelaşi timp şi o decizie nemotivată.

Pentru aceste motive, fără a mai discuta celelalte motive de casare, casează.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREŞTI

SECŢIUNEA I

Audienţa dela 26 Ianuarie 1913

Preşedinţa d-lui St. Mladoveanu, consilier

Teodora D. Petculescu cu Cornelia I. Ciocciu

CONTESTAŢIE. — APEL. — COMPETINŢĂ. — VALOAREA OBIECTULUI DEDUS ÎN LITIGIU. — ART. 400 PR. CIV.

În materie de contestaţie aplicându-se regulile generale în ceea ce priveşte competenţa, urmează că contestaţia se va judeca cu dreptul de apel sau nu, după valoarea obiectului dedus în litigiu.

Astfel, când se face o contestaţie înaintea tribunalului contra unei hotărâri pronunţată într'un litigiu a cărui valoare este de competenţa tribunalului, în prima şi ultima instanţă, sentinţa dată asupra contestaţiei va fi fără drept de apel şi aceasta indiferent dacă este vorba de o contestaţie la executarea unei hotărâri sau a unui act autentic, intrucât există aceleaşi raţiune juridică în ambele cazuri.

No. 316. -- S'a prezentat apelanta prin d-l avocat D. Moldoveanu şi intimata prin d-l avocat Sprânceană.

Curtea,

Asupra incidentului ridicat de intimata Cornelia I. Ciocciu de a se respinge ca inadmisibil apelul făcut de Teodora D. Petculescu contra sentinţei No. 204 din 1912 a tribunalului Teleorman, pe motiv că obiectul contestaţiei judecată prin această sentinţă fiind numai de 1200 lei, tribunalul a judecat această contestaţie în prima şi ultima instanţă, fără drept de apel la Curte;

Având în vedere actele din dosar şi concluziunile părţilor;

Având în vedere că din aceste acte şi concluziuni se constată :

Că, Cornelia I. Ciocciu a cumpărat printrun act autenticat de tribunalul Teleorman de la Iancu Drăgoescu un imobil pe preţ de 1200 lei; că, investindu-se acel act de tribunal cu formula executorie şi punându-se numita cumpărătoare în posesie, s'a ridicat contestaţie de către Teodora D. Petculescu pe motiv că

imobilul îi aparține ei, contestație care i-a fost respinsă prin sentința atacată cu apel;

Având în vedere că acestea fiind faptele, chestiunea de examinat azi este aceea de a vedea dacă sentința dată de tribunal într-o asemenea contestație este susceptibilă de apel;

Având în vedere că este de principiu că în materie de contestație se aplică regulile generale în materie de competență, în sensul că contestația se judecă cu dreptul de apel sau nu, după valoarea obiectului în litigiu;

Considerând că aceasta fiind norma de urmat în materie, și contestația de față fiind îndreptată la tribunal și pentru un obiect în valoare de 1200 lei, hotărârea dată asupra ei este fără apel, de oarece într'un asemenea caz tribunalul judecă în prima și ultima instanță și aceasta indiferent dacă este vorba de o contestațiune la executarea unei hotărâri sau a unui act autentic întrucât există aceiași rațiune juridică în ambele cazuri;

Că, împrejurarea că s'a autentificat și investit actul de către tribunal nu poate să schimbe soluțiunea și prin urmare regulile în materie de competență în sensul ca el să judece chiar când este vorba de 1200 lei numai în prima instanță și cu apel la Curte;

Că, dar, față de cele expuse, incidentul ridicat este fondat și prin urmare apelul inadmisibil.

Pentru aceste motive, admite incidentul ridicat de intimată și declară inadmisibil apelul.

Semnați: St. Mladoveanu, D. Mavrodin, Eft. Antonescu.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III

Audiența dela 24 Februarie 1909

Președința d-lui P. Hagiopol, președinte

Dimitrie și Maria Rodoteanu cu Eugenia P. Gheorghiu

TESTAMENT. — CLAUZĂ DE INALIENABILITATE. — COMDITATE ILCITĂ. — NULȚATE. — ART. 1008 COD. CIVIL.

Clauza de inalienabilitate prevăzută într'un testament fiind contrarie principiului fundamental al economiei politice și liberei circulații a bunurilor, este o condițiune ilicită care atrage nulitatea testamentului, dacă a fost cauza impulsivă și determinantă a liberalității.

No. 173. — S'au prezentat d-nii avocați C. C. Arion

N. Xenopol și P. Capeleanu din partea reclamantilor Dimitrie și Maria Rodoteanu; d-l avocat N. Vlădescu, din partea reclamantei Eugenia P. Gheorghiu.

Tribunalul,

Asupra acțiunei d-lor Maria Rodoteanu, cu autorizarea soțului său Rodoteanu și Eugenia P. Gheorghiu, făcută prin petiția înregistrată la No. 29895 din 1908, prin care cer ca față de d-nii Dumitru Bărbulescu în calitate de curator al succesiunei vacante a decedatului Christache Carussi și Nae Ștefănescu în calitate de executor testamentar al acestei succesiuni, să se declare nul și fără nici un efect testamentul făcut de mătușa lor Zamfira Carussi, autentificat la No. 12080 din 1899 de Tribunalul Ilfov secția de Notariat și să fie obligat să le delase în posesiunea și proprietatea lor întreaga sa avere prevăzută în inventariul dresat de judecătorul ocolului V. București în ziua de 4 Iunie 1904;

Având în vedere că, din debaterile orale urmate în instanță, actele prezintate cum și din concluziunile scrise depuse de părți se constată: că Zamfira Carussi, după încetarea sa din viață, lasă în urma ei o avere prevăzută în inventariul dresat de judecătorul ocolului V București în ziua de 4 Iunie 1904, testament autentificat de Tribunalul Ilfov secția de Notariat la No. 12080 din 1899, și mai mulți moștenitori. În acest testament se prevede dispozițiunea, întrealtele: «averea mea se compune dintru'un capital de 65.000 lei ce va sta de vece și nu se va ridica nici odată dela Banca Națională, iar venitul lui executorii mei testamentari l' vor întrebuința în felul arătat în testament». Că, Christache Carussi, legatarul universal al acestei succesiuni, încetând din viață, succesiunea sa ne fiind primită de nici un moștenitor, a fost daclarată vacantă, și acest tribunal prin jurnalul No. . . a numit ca curator al ei pe d. avocat Dumitru Bărbulescu, care a fost trimis în posesiunea acestei averi. — D-na Maria D. Rodoteanu și Eugenia P. Gheorghiu, moștenitoare de sânge, nepoate ale defunctei, contra acestui testament, astfel cum este redactat, au intentat această acțiune de anularea lui, care face obiectul acestui proces. — Acestea sunt faptele.

Având în vedere că d-nele D. Rodoteanu și Eugenia P. Gheorghiu, prin d-nii avocați C. Arion și N. Vlădescu susțin, în dovedirea acțiunei, între altele, că

fiind în acest testament prevăzută dispozițiunea : „capitalul de 65,000 lei va sta de veci și nu se va ridica nici odată dela Casa de depuneri» ce conține o clauză de inalienabilitate care este o condiție ilicită, contrarie ordinii publice, iar după dispozițiunile art. 1008 cod. civil, condiția imposibilă sau ilicită atrage nulitatea convențiunii ce depinde de dânsa, și întrucât această dispoziție a legii, ce se aplică la convențiuni, este aplicabilă și la testamente, ea anulează tot testamentul ;

Având în vedere că d-l Dumitru Bărbulescu și Nae Ștefănescu se opun la admiterea acțiunii și cer ca tribunalul să judece temeinicia ei, lăsând această la suverana sa apreciere ;

Având în vedere că cestiunea dedusă judecăței tribunalului este de a se ști dacă clauza de inalienabilitate prevăzută în testament : «capitalul de 65,000 lei va sta de veci și nu se va ridica nici odată dela casa de depuneri», este o condiție ilicită, și dacă această liberalitate testamentară făcută sub o asemenea condiție atrage nulitatea testamentului ;

Având în vedere că este adevărat că, în principiu, nu toate condițiunile contrarii legilor sunt ilicite ; că, printre aceste legi, unele, pentru că sunt făcute în interes privat, părțile pot deroga dela ele, condițiunile contrarii unor asemenea legi nu sunt ilicite, cum ar fi condițiunea de a renunța la o succesiune vacantă, etc ; altele, din contră, asupra căroro părțile nu pot deroga, pentru că ele ating mai mult sau mai puțin interesul general, ordinea publică, ori ce condițiune contrarie unor legi de această natură este ilicită, astfel cum ar fi condițiunea care ar atinge legile relative la puterea maritală, etc. ;

Având în vedere că, dacă acesta este criteriul distincțiunii ce trebuie urmat pentru a tranșa cestiunea de a se ști în care caz o condiție contrare unei legi să fie considerată ca ilicită, este cert că condițiunea ; „capitalul de 65,000 lei, ce va sta de veci și nu se va ridica nici odată dela Banca Națională,, fiind contrarie legii fundamentale a economiei politice, principiul libertății circulațiunii bunurilor, ordinii publice, este o condiție ilicită.

(Vezi-Baudry Lacantinerie, *Droit civil*, Vol IX, pag. 49, No. 124).

Având în vedere că, după dispozițiunile articolului 1008 cod civil, condițiunea ilicită este nulă și

desființează convențiunea ce depinde de dânsa, dar această dispozițiune, ce se aplică la convențiuni, nu poate fi întinsă pe cale de interpretare, fiind vorba de nulități, și la testamente, întru cât este știut că nulitățile sunt de drept strict și dispozițiunile lor de strânsă interpretare ;

Având în vedere că, în privința condițiunilor imposibile sau ilicite înserate în testamente sau donațiuni, legiuitorul francez a prevăzut art. 900 codul civil, care text de lege nu a fost reprodus în legislația noastră ;

Având în vedere că, deși după dispozițiunile art. 900 cod. civil sunt considerate ca nescrise ori ce condițiune imposibilă sau ilicită prevăzută într'un testament sau donațiune, totuși această dispoziție a legii a dat naștere la mari discuțiuni asupra înțelesului și modului de aplicațiune al ei ;

Având în vedere că parte din doctrină și jurisprudența franceză discutând considerațiunile care au legitimat legiuitorului această derogăție dela dispozițiunile art. 1172 codul civil dela materia convențiunilor în favoarea testamentelor sau donațiunilor, recunoaște că nu corespunde unei rațiuni juridice și face contrast cu numeroase dispozițiuni din codul civil, care privesc defavorabil liberalitățile, dar o justifică această dispozițiune e legii pentru că ar prezuma voința testatorului, că ar fi un text pur interpretativ al voinței lui ;

Având în vedere că rațiunea care a determinat a admite o asemenea interpretare a acestei dispoziții a legii și a vedea într'ansa voința prezumată a testatorului, este că scopul principal al testatorului, fiind de a face o liberalitate și accesoriu condițiunea, este cert că dacă ar fi să alegă între suprimarea condițiunii sau sacrificiul donațiunii, ar fi sacrificat condițiunea ; că, dacă aceasta poate fi de ordinar, poate fi însă și altfel că testatoarele să subordone liberalitatea la îndeplinirea unei condițiuni, stabilindu-se că, în intenția sa, condiția era partea principală și liberalitatea partea accesorie. Prin urm are, în dispoziția acestei legi trebuie văzut, și totul se reduce la interpretarea intenției testatorului (vezi *Droit civil*, Baudry-Lacantinerie Vol IX, pag. 25, 26 și 27, No. 71, 72 și 73).

Având în vedere că, dacă art. 900 cod. civil este un text interpretativ al voinței testatorului, urmează a examina dispozițiunile testamentului și dacă testa-

torul a manifestat voința de a subordona liberalitatea sa la îndeplinirea unei condițiuni și se stabilește că în intenția sa condiția era partea principală a dispozițiunii testamentare și liberalitatea partea accesorie, întreaga dispoziție rebue anulată;

Având în vedere că, deși acest mod de a vedea este susținut, totuși parte din doctrină și jurisprudență interpretând că veritabilul spirit al art. 900 cod. civil trebuie căutat în legea din 5—12 Septembrie 1791 din ideile liberale ce existau la întocmirea codului civil și că aci ar fi origina lui, tinde a preciza și chiar a generaliza teoria că aplicațiunea acestui text de lege depinde de destinație de a se ști dacă condițiunea a fost sau nu cauza impulsivă sau determinantă a liberalității și atunci *când ea este*, atrage după sine nulitatea liberalității; când din contra liberalitatea este cauza impulsivă și determinantă a testamentului, condițiunea se va considera ca nescrisă iar liberalitatea se va menține (Vezi: *Droit civil*, Baudry-Lacantinerie Vol. IX pag. 32, 35, No. 85—89)

Având în vedere că, dacă acestea sunt în legiuirea franceză interpretările ce trebuiesc date condițiunilor făcute în testament, și în legiuirea română trebuie să fie tot astfel, întru cât legiuitorul nostru în această materie nu a făcut de cât a tradus textele franceze și mai ales că nu a reproduș dispozițiunile art. 900 ale textului francez, sau să fi legiferat vreo altă dispoziție privitoare la aceasta;

Având în vedere că, odată ce este constant că aceasta este starea legiuirii românești, rămâne a examina în fapt dispozițiunile testamentare;

Având în vedere că, din dispozițiunile din testament, coroborate unele cu altele, se constată și tribunalul și face convingerea că această liberalitate în favoarea legatarului universal, Christache Carussi, a fost că această sumă să rămână de veci și să nu fie ridicată de nimeni de la Banca Națională, pentru a putea execută cerințele testatoarei prevăzute în testament, care desigur nu ar fi făcută în lipsa acestei clauze, cu alte cuvinte că condiția de inalienabilitate este cauza impulsivă și determinantă a acestei liberalități;

Că dar, așa fiind, întru cât clauza de inalienabilitate este o condiție ilicită și fiind cauza impulsivă

și determinantă a liberalității, ea atrage după sine nulitatea testamentului;

Având în vedere că, din momentul ce din această privință acest testament este nul, devine fără interes a se mai discuta celelalte motive invocate de nulitate pentru a se dovedi temeinicia cererii;

Având în vedere că ceilalți moștenitorii ce pretind a avea vocație la această moștenire, declară prin actul autentificat la No. . . . că nu se opun a se admite această cerere ast-fel cum este introdusă;

Având în vedere că, în ce privește taxele successorale ale acestei moșteniri, tribunalul va aviza asupra plății lor eu ocazia executării acestei hotărâri.

Pentru aceste motive, redactate de d-l președinte, admite în parte acțiunea, etc.

Semnați: P. Hagîopol, V. Dumitrescu

Observațiune. — Hotărârea ce publicăm mai sus este, după cum am văzut, relativă la efectul condițiunilor ilicite, contrarii ordinii publice, conținute într'un testament, chestiune controversată în dreptul nostru.

Soluțiunea admisă de tribunal are în favoarea sa jurisprudența Curții de casație și numeroase hotărâri judecătorești; ea este susținută și de cei mai mulți autori. (V. Cas. s. u. *Dreptul* No. 74 din 1902; C. București, *Dreptul* No. 52 din 1881 și No. 27 din 1892; C. Iași, *Dreptul* No. 5 din 1907; No. 11, 29 și 68 din 1908 (toate aceste decizii cu observațiile d-lui profesor D. Alexandresco); C. Buc. *Dreptul* No. 27 din 1892; t. Vaslui și Tecuci, *Dreptul* No. 74 din 1895 și No. 14 din 1896; t. Romanați, *Dreptul* No. 77 din 1903. Cpr. Baudry-Lacantinerie, IX, No. 85—89 (cit. de trib. în hotărârea de mai sus); T. Huc., IV, p. 113; Planiol, I, 2347 (ed. 3-a); G. P. Petrescu, *Testamente*, p. 356 urm. și 363; D. Alexandresco, *Coment. dreptului civ. rom.*, t. I, p. 223, nota 2 (ed. 2-a); t. II, p. 493 (ed. 2-a); t. IV, p. 96 urm.; t. VI, p. 41 urm.; t. VIII, p. 22, text și nota 3, etc.

S. R.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ

TRIBUNALUL DIN PARIS

— 23 Iulie 1912 —

TESTAMENT OLOGRAF. — DATA INEXACTĂ. — NULITATE. — CAZURILE ÎN CARE DATA POATE FI RECTIFICATĂ DE JUDECĂTORI INADVERTENȚA TESTATORULUI. — ELEMENTE IMPRUMUTATE DELA ÎNSUȘI TESTAMENTUL. — ART. 970 C. FR. (850 C. CIV. ROM.).

Un testament olograf este nul de câteori nu este datat, și inexactitatea datei sau omisiunea unuia din elementele care o compun, este asimilată lipsei absolute de dată.

Cu toate acestea, o dată inexactă poate fi rectificată de judecători prin ajutorul enunțărilor sau elementelor cuprinse în testament, de câteori insuficiența acestei date se datorește inadvertenței, iar nu voinței testatorului.

(Din *Revue du notariat*, anul 1912, No. 14966)

Observațiune. — Data este unul din elementele esențiale și substanțiale ale testamentului olograf. Fără dată acest testament este deci inexistent. «Data, ziceă un vechiu autor, Ricard, servește de lumină și de busolă pentru a descoperi viciile unui testament».

Data consistă în arătarea zilei, luni și a anului când testamentul este făcut¹⁾. Unele legături mai cer încă și arătarea locului unde testamentul a fost făcut²⁾, ceea ce în dreptul nostru nu se cere³⁾ și ceea ce nu eră cerut nici de codul Caragea⁴⁾.

1) Cpr. Trib. Putna, *Cr. judiciar* din 1911 84 (cu observ-noastră).

2) Vezi, de exemplu, art. 505 din noul cod elvețian dela 1907; art. 578 C. austriac (739 C. Calimach), etc. Art. 2231 din codul german cere arătarea locului și zilei fără a vorbi de lună și an. Vezi asupra acestui text Saleilles, (*L'article 970 du code civil fr. et le § 2231 du code civil allemand*). *Revue trimestrielle du droit civil*, tom. II, anul 1903, p. 587 urm. Arătarea locului în care testamentul a fost făcut mai este încă cerută de legea grecească din 11 Februarie 1830, V. C. București (af. Collaro), *Dreptul* din 1901, No. 39; C. judiciar din acelaș an, No. 44 (cu observ. noastră) și Sirey, 1904, 4. p. 21 (tot cu observ. noastră).

3) Cpr. Cas. rom. Bult. 1888, p. 700 și *Dreptul* din 1888, No. 66; C. Craiova, *Dreptul* din 1912, No. 65; Planiol, III, 2693, 8° și toți autorii.

4) G. București, *Dreptul* din 1891, N°. 24. Eroarea asupra locului unde a fost făcut testamentul nu are deci nici o importanță. Astfel, un testament făcut în Iași și datat din București n'ar fi nul pentru această.

Data poate fi pusă ori unde, la începutul sau la finele testamentului, și chiar în urma semnăturii. Pentru a înlătură însă orice discuție, testatorul va face foarte bine de a pune mai întâi data și apoi de a subsemna. Opera testamentară nu devine, în ade-văr, perfectă decât prin semnătura testatorului. Tot ce s'a făcut până atunci nu este decât un simplu proiect⁵⁾.

Data poate fi pusă și la începutul testamentului, chiar în textul lui. Astfel de exemplu, ar fi valid următorul testament: „Astăzi, 15 Ianuarie 1913, ziua aniversară a morței scumpei mele soții, dispun următoarele, etc...» «*Heute, am 15 Ianuar 1913, dem Iahrestag der Ablebens meiner lieber Frau, bestimme ich... etc.*»⁶⁾.

Absența completă a datei anulează testamentul, chiar când din înșiși termenii lui ar rezultă că el a fost scris în cutare zi, cutare lună și cutare an, pentru că data, scrisă cu însăși mâna testatorului, este o condițiune esențială a existenței testamentului, care nu poate fi înlocuită prin alte dovezi.

Se poate ca data să fie eronată, și atunci se naște întrebarea dacă o asemenea dată aduce sau nu anularea testamentului.

Această chestiune se rezolvă în jurisprudență și în doctrină prin următoarea distincție:

Dacă data falsă sau greșită este rezultatul unei erori involuntare din partea testatorului, judecătorii o pot îndreptă, însă numai cu elementele care rezultă din testament, *ex propriis verbis testamenti, non aliunde* ⁷⁾.

Astfel, de exemplu, dacă testatorul din repeziune a scris: „făcut astăzi, în ziua de 5 Ianuarie o mie nouă treisprezece (omțând cuvântul *sute*)», eroarea poate fi ușor îndreptată, căci testatorul a voit, de bună seamă, să scrie 1913. Tot astfel, n'ar fi nul testamentul datat cu anul 1812, atunci când testatorul

5) Cpr. Berton *L'art de faire soi-même son testamen'*, 237 p. 234.

6) Zahariae, *Handbuch des französischen Civilrechts*, IV, § 678, p. 283, nota 13 (ed. Crome).

7) Cas. rom. Bult. 1905, p. 1211; Cas. fr. D. P. 1905 5. 32 și *Dreptul* din 1907, No. 64, p. 532 (cu observ. noastră); *Dreptul* din 1912, No. 44, p. 351 (cu nota d-lui S. Rădulescu); Baudry et Colin, *Don. et testaments*, II, 1949, Zahariae, *Handbuch des fr. Civilrechts*, § 678 p. 281, text și nota 5 (ed. Crome), etc.

ar fi murit în 1913, pentru că este evident că, în specie, testamentul a fost făcut în 1912, iar nu în 1812, când nici nu era născut.

Astfel, tribunalele franceze au validat un testament care din greșeală, purtă data de 1116, în loc de 1816⁸⁾.

Tot astfel, un testament purtând data de treizeci Februarie a fost validat de Curtea din Aix⁹⁾, pentru că din însiși termenii testamentului *ex visce ribus testamenti* rezultă că acest testament, făcut la 30 Ianuarie, din eroare purtă data de 30 Februarie.

Cu toate acestea, Curtea din Toulonne (12 August 1824) a anulat un testament astfel datat: «făcut astăzi, 1 Noembrie o mie opt nouăsprezece (lipsea cuvântul» *sute*¹⁰⁾.

Dar dacă testatorul *cu știință și cu voință* (ceea ce este o chestie de fapt), și-a antidatat sau postdatat testamentul, acest testament este nul, pentru că el trebuind neapărat să fie datat, o dată neadevărată nu este o dată, și fiindcă testatorul a călcat legea cu știință și voință, nulitatea este ireparabilă și data nu poate, în asemenea caz, să fie rectificată nici chiar cu elementele ce judecătorii ar culege din însiși termenii testamentului. Aceasta este opiniunea unanimă a doctrinei franceze. Cu alte cuvinte, data falsificată anume și cu intenție de testator echivalează cu absență de dată¹¹⁾.

8) C. Caen și Cas. fr. Répert Dalloz, *Vo Desp. entre-vifs*, p. 766, ad notam. Cpr. Laurent, XIII, 195; Thiry II, 396, p. 387, 388; Arntz, § 1963; Beltjeim, *Encyclopédie du droit civil*, art. 970, No. 48.

9) D. P. 85. 2. 11. Cpr. Pand. pr. *Vo Don. et testaments*, 6496.

10) Vezi Planiol, III, p. 640, nota 1 (ed. a 6 a).

11) Vezi în acest sens, Planiol, III, 2692; T. Huc. VI, 272; Baudry et Colin, *op. cit.* II, 1948 urm.; Demolombe, XXI, 91 urm.; Demante et Colmet de Santerre, IV, 115 bis. II; Aubry et Rau. VII, § 668, p. 103 și 104, nota 10; Massé-Verlye, III, § 437, p. 94, nota 4; Zachariae, *Handbuch des fr. Civilrechts*, IV, § 678, p. 281, nota 5 (ed. Crome); Laurent, XIII, 201 urm.; Thiry, II, 396; Valette, *Mélanges de droit, de jurisprudence et de législation*, II, p. 117 urm. (consultație dată în favoarea văduvei Charlier); Pand. fr. *Vo Don. et testaments*. 6434 urm.; Répert Sirey, *Vo Testaments* 483; Répert. Labori, *cod.* Vo. 63; Nacu, II, 231, p. 434; Tabacovici, *Prime elemente de drept civil*, II, 443, p. 277.

Tot în acest sens este și jurisprudența franceză¹²⁾ însă jurisprudența belgiană protestează, punând în principiu că antidatarea sau postdatarea intenționată a testamentului nu aduce nulitatea lui, dacă nici o îndoială nu există asupra libertății și capacității dispunătorului¹³⁾. Argumentul jurisprudenței belgiene este respectarea voinței testatorului... *magis ut valeat quam ut pereat*.

Curtea noastră de casație a urmat jurisprudența franceză¹⁴⁾.

Care din cele două jurisprudențe mai sus semnalate este preferabilă?

Jurisprudența franceză este criticată de Acolas¹⁵⁾, iar cea belgiană este criticată de Laurent¹⁶⁾, așa că, în acest dedal de contradicții, am ajuns aproape să nu mai știm ce este drept și ce este nedrept.

D. ALEXANDRESCO.

12) Nu vom cită decât decizia cea mai recentă a Curții de casație din Franța. Vezi Sirey et Pand. Périod. 1912, I, p. 77 și *Dreptul* din 1912, No. 44 (cu nota d-lui S. Rădulescu).

13) Vezi Cas. belg. D. P. 96. 2. 183; Sirey, 97. 4. 35 și alte decizii mai vechi citate în Répert. Sirey, *Vo Testament*, 484.

14) Vezi Cas. s. a 1, Bult. 1905, p. 1211.

15) *Manuel de droit civil*, II, p. 517, nota 2.

16) Laurent, XIII, 202.

BIBLIOGRAFIE

A apărut *Revista critică de drept și legislație*, Anul III, No. 2, Martie — Aprilie 1913, cu următorul interesant sumar:

C. C. Arion, *Leccióni asupra transportului. Anularea de cambii făcute în fraudă a legii (Soarta terțiului purtător de bonă credință (concluziuni de Eug. Stătescu și alții). — B-V. Legea pentru instrucțiunea și judecarea în fața instanțelor corecționale flagrantelor delictu. — Al. Ot. Căutarea paternității. B-V Căsătoria între cunnați. — I. I. VI. Noțiunea dreptului de G. G. Mironescu. — Al. Ot. Des lettres missives de Jules Valery. Revista Revistelor. Barnoski-Vasilii, Societate în nume colectiv. — Excluderea unui tovarăș. — Disolvare. — Lichidare. Faliment — Efectele hotărârilor date cu execuție provizorie. Al. Ot. Responsabilitatea lucrurilor în caz de accident de automobil. — Nulitatea unui angajament pentru violență morală.*